

Byla C-448/21

Prašymas priimti prejudicinį sprendimą

Gavimo data:

2021 m. liepos 21 d.

Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas:

Tribunal Judicial da Comarca do Porto – Juízo Central Cível
(Porto pirmosios instancijos teismas – Centrinis civilinių bylų skyrius (Portugalija))

Nutarties dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą priėmimo data:

2021 m. vasario 5 d.

Ieškovė:

Portugália – Administração de Patrimónios, SGPS, S.A.

Atsakovė:

Banco BPI, S.A.

Tribunal Judicial da Comarca do Porto (Porto pirmosios instancijos teismas, Portugalija)

Portas – *JC Cível (Centrinis civilinių bylų skyrius) – Juiz 5 (kolegija Nr. 5)*

<...> *5.º Juízo Central Cível do Porto do Tribunal Judicial da Comarca do Porto, Portugal* (Porto pirmosios instancijos teismas (Portugalija), Centrinis civilinių bylų skyrius, kolegija Nr. 5)

Ieškovė: *Portugália – Administração de Patrimónios, SGPS, S.A.*, įsteigta Lisabonoje (Portugalija) <...>

Atsakovė: *BANCO BPI, S.A.*, įsteigta Porte, Portugalija <...>

PRAŠYMAS PRIIMTI PREJUDICINĮ SPRENDIMĄ

2015 m. lapkričio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos (ES)
2015/2366 išaiškinimas

(Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 267 straipsnio 1 dalies b punktas ir 2 dalis)

Porto pirmosios instancijos teismo Centrinio civilinių bylų skyriaus kolegija Nr. 5 prašo EUROPOS SAJUNGOS TEISINGUMO TEISMO priimti prejudicinį sprendimą dėl toliau nurodytų klausimų, susijusių su 2015 m. lapkričio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos (ES) 2015/2366 61, 72, 73 ir 74 straipsnių išaiškinimu, nes tai, prašymą priimti prejudicinį sprendimą teikiančio teismo nuomone, yra būtina jo nagrinėjamam ginčui išspręsti.

<...>

A. *Europos Sąjungos Teisingumo Teismui teikiami klausimai*

Ar pagal 2015 m. lapkričio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą (ES) 2015/2366 (toliau – Direktyva):

- I. Spausdinta forma parengto, suskaitmeninto ir el. paštu iš naudotojo sukurtos el. pašto paskyros paslaugų teikėjui išsiųsto mokėjimo nurodymo įvykdymas, dalyvaujant mokėjimo paslaugų teikėjo atstovui, laikomas „mokėjimo operacija“, kaip apibrėžta Direktyvos 73 straipsnio 1 dalyje?
- II. Ar Direktyvos 73 straipsnio 1 dalis turi būti aiškinama taip, kad:
 - II.I. Ar, nepažeidžiant 71 straipsnio nuostatų arba turint pagrįstų įtarimų sukčiavimu (apie kuriuos tinkamai pranešta), vien pranešimo apie tai, kad mokėjimo operacija nėra autorizuota (nepateikiant tai patvirtinančių įrodymų) pakanka tam, kad atsirastų (mokėjimo paslaugų teikėjo) pareiga grąžinti (mokėtojui) lėšas?
 - II.II. Jei į pirmesnę klausimą būtų atsakyta teigiamai, ar šalių (mokėtojo ir paslaugų teikėjo) susitarimu gali būti netaikoma nuostata, pagal kurią pakanka vien mokėtojo pranešimo, kai nukrypstama nuo Direktyvos 72 straipsnyje nustatytų įrodinėjimo pareigos taisyklių, kaip leidžiama pagal Direktyvos 61 straipsnio 1 dalį?
 - II.III. Jei į pirmesnę klausimą būtų atsakyta teigiamai, ar mokėjimo paslaugų teikėjas privalo nedelsiant grąžinti lėšas mokėtojui tik jei šis įrodo, kad operacija nebuvo autorizuota, kai (išskyrus Direktyvos 72 straipsnyje numatytus atvejus) pagal taikytinos teisės ar sutarties nuostatas mokėtojas privalo pateikti atitinkamus įrodymus?
- III. Ar pagal Direktyvos 61 straipsnio 1 dalį leidžiama ne tik netaikyti Direktyvos 74 straipsnio nuostatų, bet ir, vietoje netaikytos tvarkos, naudotojo (ne vartotojo) ir mokėjimo paslaugų teikėjo susitarimu nustatyti griežtesnę mokėtojo atsakomybę, visų pirma nukrypstant nuo Direktyvos 73 straipsnio nuostatų?

B. Ginčo dalyko santrauka

- 1 Ieškovė *Portugália, SGPS, S.A.* (toliau – *Portugália*) turi pas atsakovę, t. y. *Banco BPI, S.A.* (toliau – *Banco BPI*) atidarytą banko sąskaitą. *Portugália* pareiškė ieškinį minėtam bankui, reikalaujama sumokėti jai 2 500 000 EUR ir palūkanas.
- 2 *Portugália* teigia, kad *Banco BPI* šią sumą iš jos banko sąskaitos pervedė be leidimo.
- 3 *Banco BPI* kaltinimus neigia ir tvirtina, kad operacija buvo įvykdyta pagal el. paštu gautus nurodymus.

C. Bylai reikšmingų faktinių aplinkybių santrauka

- 4 Akcinė bendrovė *Portugália* (2018 m. jos pelnas siekė 9 039 882,33 EUR) turi einamąją sąskaitą *Banco de Portugal* (Portugalijos bankas) registruotoje kredito įstaigoje *Banco BPI*.
- 5 *Portugália* paprašė *Banco BPI* leisti jai el. paštu perduoti nurodymus, kad galėtų vykdyti operacijas iš savo banko sąskaitos.
- 6 2018 m. sausio mėn. šalys, norėdamos leisti vykdyti faksu ar el. paštu duotus nurodymus dėl ieškovės banko sąskaitos, sudarė rašytinį susitarimą, kuris suformuluotas taip:
 - 6.1. „*Portugália – Adm de Patrimónios, SGPS, S.A.* <...> įgalioja *Banco BPI, S.A.* vykdyti <...> bet kokias operacijas <...> kurias ji perduoda faksu arba el. paštu <...> kurios turi būti vykdomos toliau nurodytose bendrovės sąskaitose, atidarytose *Banco BPI, S.A.*“.
 - 6.2. „Tuo tikslu *Portugália – Adm de Patrimónios, SGPS, S.A.* leidžia *Banco BPI, S.A.* <...> b) nevykdyti el. paštu perduotų nurodymų, jei prie jų nėra pridedama skaitmeninė nurodymo kopija, nustatyta tvarka patvirtinta galiojančiu (-iais) asmenų, įgaliotų atlikti operacijas sąskaitoje, parašu (-ais)“.
 - 6.3. „*Portugália – Adm de Patrimónios, SGPS, S.A.* pripažįsta <...>, kad *Banco BPI, S.A.* privalo patikrinti tik tai, ar laikomasi pirmiau apibūdintų reikalavimų <...>. *Portugália – Adm de Patrimónios, SGPS, S.A.* prisiima visą atsakomybę ir pasekmes, kylančias dėl neteisėto, apgaulingo <...> el. pašto naudojimo ar su tuo susijusio piktnaudžiavimo, ir įsipareigoja atlyginti nuostolius dėl su sąskaita (-omis) susijusių nurodymų, kurie buvo suklastoti ar iškraipyti, arba kuriuos pateikė ne sąskaitos turėtojas (-ai), vykdymo. <...> Bankas neatsako už žalą ar nuostolius, patirtus dėl <...> el. pašto naudojimo, įskaitant žalą ar nuostolius dėl perduodamos informacijos vėlavimo, praradimo, įsilaužimo, iškraipymo ar neteisingo supratimo, taip pat dėl parašų ar dokumentų suklastojimo“.

- 7 *Portugália* sukurta el. pašto paskyra yra apsaugota jos sukurtu slaptažodžiu ir nėra integruota į *Banco BPI* sukurtą elektroninės bankininkystės paslaugą.
- 8 *Banco BPI* visiškai nedalyvavo kuriant *Portugália* el. pašto paskyrą, nedavė jokio leidimo prisijungti prie jos duomenų ir nelaiko šios paskyros savo tarnybinėse stotyse.
- 9 2020 m. kovo 25 d. trečiasis asmuo nenustatytais priemonėmis neteisėtai prisijungė prie *Portugália* el. pašto paskyros ir iš jos *Banco BPI* tarnyboms išsiuntė 2 500 000,00 EUR mokėjimo nurodymą.
- 10 2020 m. kovo 25 d. mokėjimo nurodymą, kurio *Portugália* nepatvirtino, įvykdė *Banco BPI* administracinės tarnybos, pirma sutikrinosios gautame nurodyme esančius parašus su jos kompiuterių sistemoje įrašytais *Portugália* atstovų ranka darytais parašais.

D. Šioje byloje taikytinos nacionalinės teisės nuostatos

- 11 Nagrinėjamu atveju visų pirma taikytinos 2018 m. lapkričio 12 d. *Decreto-Lei n.º 91/2018* (Dekretas įstatymas Nr. 91/2018) (kuriuo Direktyva perkelta į nacionalinę teisę) 100 straipsnio 2 dalis, 113 straipsnio 1 ir 3 dalys ir 114 straipsnio 1 bei 2 dalys.
- 12 Kadangi šiuose straipsniuose be svarbių pakeitimų atkartojamos Direktyvos 61, 72, 73 ir 74 straipsnių nuostatos¹, čia jų perrašyti nebūtina.

<...>

13 <...>

14 <...>

15 <...>

16 <...>

F. Abejones dėl Direktyvos aiškinimo lemiančios priežastys

F.1. Pirminės pastabos – ginčo vertinimas pagal Direktyvą

- 17 Atsakovė tvirtina, kad 73 straipsnio 1 dalyje įtvirtinta taisyklė netaikoma mokėjimo operacijoms, atliekamoms naudojantis „mokėjimo priemonėmis“, kurios apima mokėjimo paslaugų teikėjo tarpininkavimą atliekant (nurodymo vykdymo) operaciją, dalyvaujant jo darbuotojams <...>. Ji taip pat teigia, kad jei

¹ Visus šie straipsniai turėtų būti suprantami kaip nurodantys į 2015 m. lapkričio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą (ES) 2015/2366, išskyrus atvejus, kai nurodytas kitas šaltinis.

naudotojas nėra nei „vartotojas“, nei „labai maža įmonė“, šalys gali sutartyje numatyti, kad Direktyvos 73 straipsnio 1 dalyje įtvirtinta taisyklė netaikoma <...>.

- 18 Regis, Direktyvoje pirmiau apibūdinta paslaugų teikėjo teikiama paslauga, t. y. paslaugų teikėjo darbuotojo el. paštu gautų nurodymų vykdymas remiantis išankstiniu sutikimu, kuriuo leidžiama tokiu būdu perduoti nurodymus, yra „mokėjimo paslauga“, kuriai taikoma 4 straipsnio 3 dalis (ir priedo 3 dalis) ir kuriai pagal Direktyvos 3 straipsnį netaikoma jokia išimtis.
- 19 Pagal 4 straipsnio 5 dalies formuluotę „mokėjimo operacija“ aiškiai apima ir paslaugų teikėjo atliekamą lėšų pervedimą pagal kliento nurodymą, perduotą el. paštu iš kliento sukurtos asmeninės el. pašto paskyros (nedalyvaujant paslaugų teikėjui). Tokią išvadą patvirtina 4 straipsnio 13 dalies, kurioje apibrėžiama sąvoka „mokėjimo nurodymas“, paskutinės dalies formuluotė.
- 20 Galima sutikti, kad šalių patvirtinta procedūra yra „mokėjimo priemonė“ pagal 4 straipsnio 14 dalį. Neginčijama, kad paprastas asmeniniu el. paštu išsiųstas nurodymas nėra nei „fizinis įrenginys“, nei speciali „procedūra“, konkrečiai skirta mokėjimo nurodymams perduoti ar bet kokiam kitam naudotojo ir paslaugų teikėjo komercinių santykių tikslui (žr. Europos Komisijos paskelbto dokumento „Jūsų klausimai dėl Mokėjimo paslaugų direktyvos“ 34 klausimą (<https://ec.europa.eu/>)). Vis dėlto, jei šalys susitaria, kad nurodymas *tinkamai* išduodamas tik tuo atveju, jeigu jis parengiamas spausdinta forma, patvirtinamas mokėtojo atstovų parašais, suskaitmeninamas ir išsiunčiamas paslaugos teikėjui, tokia procedūrai jau gali būti laikoma „mokėjimo priemone“. Dėl šios sąvokos, atsižvelgdamas į [Pirmąją mokėjimo paslaugų direktyvą], Teisingumo Teismas jau yra nusprendęs, kad „Direktyvos 2007/64 4 straipsnio 23 punktą reikia aiškinti taip, kad ir mokėtojo asmeniškai pasirašyta pavedimo forma pagrįsto mokėjimo pavedimų pateikimo procedūra, ir mokėjimo pavedimų pateikimo naudojantis elektronine bankininkyste procedūra yra mokėjimo priemonės, kaip jos suprantamos pagal šį punktą“ (Teisingumo Teismo 2014 m. balandžio 9 d. Sprendimo *T-Mobile Austria*, C-616/11, EU:C:2014:242, 29–44 punktai).
- 21 Iš 64 straipsnio 1 dalies ir 2 dalies antros pastraipos matyti, kad mokėjimo operacija laikoma „neautorizuota“, jeigu ją vykdo bet kuris tam teisės neturintis asmuo (nes jis nėra mokėtojas ar jo įgaliotas asmuo). Jeigu naudotojas, prie kurio el. pašto paskyros buvo neteisėtai prisijungta, nepatvirtina nurodytos operacijos, ji turėtų būti pripažinta „nesankcionuota [neautorizuota] mokėjimo operacija“ (žr. 2019 m. balandžio 11 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Mediterranean Shipping Company*, C-295/18, EU:C:2019:320, 43 ir 54 punktus).
- 22 Nors akivaizdu, kad pareiga įrodyti *autentiškumo patvirtinimą* tenka paslaugų teikėjui, nėra aišku, ar jam tenka pareiga įrodyti *autorizavimą* (t. y. nurodymą davusį asmenį), net jei atrodo, kad būtent taip numatyta 4 straipsnio 29 dalyje, 72 straipsnio 1 dalyje ir 73 straipsnio 1 dalyje, taip pat (*a contrario*) 63 straipsnio 1 dalies b punkte: kai naudotojas neigia autorizavęs atliktą mokėjimo operaciją, mokėjimo paslaugų teikėjui tenka ne tik pareiga įrodyti formalų operacijos

autentiškumo patvirtinimą, t. y. tokiais atvejais, kaip nagrinėjamas šioje byloje, įrodyti, kad „galiojantys parašai“ buvo sutikrinti (ir nustatytas jų panašumas), bet ir pareiga įrodyti, kad mokėtojas iš tikrųjų autorizavo operaciją (arba mokėtojo sukčiavimą, tyčią ar didelį aplaidumą).

F.2. Pirmasis prejudicinis klausimas: Direktyvos 73 straipsnio 1 dalies taikytinumas

- 23 73 ir 74 straipsniuose Sąjungos teisės aktų leidėjas nuostolių dėl neautorizuotos operacijos įvykdymo riziką priskyrė pajėgiam ją kontroliuoti asmeniui. Rizikos kontrolės idėja (vykdant mokėjimo paslaugos kontrolę), regis, taip pat įtvirtinta, pavyzdžiui, 68 straipsnio 2 dalyje, 69 straipsnio 1 dalies a punkte ir 2 dalyje, 70 straipsnio 1 dalies a, c ir e punktuose bei 2 dalyje išdėstytose taisyklėse.
- 24 Pati rizikos šaltinio kontrolė paaiškina, kodėl dėl „neautorizuotos mokėjimo operacijos“ patirti nuostoliai (beveik *automatiškai* priskiriami paslaugų teikėjui tik tais atvejais, kai operacija vykdoma naudojantis paslaugų teikėjo sukurta *automatizuota* „mokėjimo paslauga“, įskaitant „saugumo požymių“ suteikimą. Taigi kalbama apie „nuotolinę mokėjimo operaciją“ ar banko kortelės naudojimą, kai, naudotojams neatliekant jokių veiksmų, mokėjimai tvarkomi visiškai automatizuotai (nedalyvaujant mokėjimo paslaugų teikėjo atstovui).
- 25 Internetinės bankininkystės paslaugų (anglų k. *teleshopping* ar *home banking*) srityje 73 ir 74 straipsniuose pateikti sprendimai yra suprantami. Bankas kontroliuoja riziką, susijusią su jo paties *sukurtos* elektroninės platformos naudojimu (t. y. *ji priklauso bankui, jam pavesta valdyti šią platformą, be to, jam priklauso ir tarnybinė stotis, kurioje ta platforma yra įdiegta*), o klientai gali prie jos prisijungti nuotoliniu būdu (internetu), naudodamiesi *šio banko suteiktais* prieigos duomenimis, taigi patys gali *tiesiogiai*, t. y. nedalyvaujant banko įstaigos atstovui, atlikti, pavyzdžiui, pervedimus. Klientas didžiąja dalimi jau kontroliuoja neteisėtos prieigos prie 4 straipsnio 31 dalyje nurodytų savo prieigos duomenų riziką.
- 26 Šis rizikos paskirstymas taip pat taikomas, pavyzdžiui, vykdant operacijas individualizuotomis apsaugos priemonėmis apsaugotomis banko kortelėmis.
- 27 Paslaugų teikėjo darbuotojų pasirašyto ir suskaitmeninto mokėjimo nurodymo, išsiųsto el. paštu iš mokėtojai priklausančios el. pašto paskyros, vykdymas (dalyvaujant žmogui) iš esmės skiriasi nuo pirmiau apibūdintų „internetinės bankininkystės“ ir banko kortelės naudojimo atvejų. Vykdant tokį nurodymą, paslaugų teikėjas neteikia ir nekontroliuoja priimtos mokėjimo priemonės ir saugumo požymių. Juos sukuria ir iš esmės kontroliuoja naudotojas, kuris, pavyzdžiui, suskuria savo el. pašto paskyrą, nustato pasirenkamo slaptažodžio saugumo lygį, įrenginių, naudojamų savo el. pašto paskyrai pasiekti, saugumo lygį ir pasirenka (fiksotojo ar mobiliojo ryšio) tinklus, kuriais jis prisijungia prie interneto.

- 28 Kai prieš atliekant „mokėjimo operaciją“ pateikiamas *tinkamai patvirtintas* „mokėjimo nurodymas“ (priklausomai nuo šalių nustatytos „mokėjimo priemonės“) ir dalyvauja mokėjimo paslaugų teikėjas (kuris vykdo nurodymą) (t. y. jo „fiziniai“ darbuotojai), esminis trūkumas – autorizacijos nebuvimas – būtinai atsiranda „mokėjimo nurodymo“ etapu (kurį visiškai kontroliuoja mokėtojas), o ne paslaugų teikėjui vykdant šį nurodymą. Taigi atrodo, kad vien geresnės rizikos *šaltinio* kontrolės nepakanka galimam 73 straipsnio 1 dalies nuostatų taikymui pagrįsti tokiais atvejais, kaip nagrinėjamas šioje byloje.
- 29 Iš čia kyla klausimas, ar pagal 73 straipsnio 1 dalį mokėjimo paslaugų teikėjui tenka atsakomybė už neautorizuotas mokėjimo operacijas, *kai jis negali geriausiai kontroliuoti rizikos šaltinio*.
- 30 Šiuo atžvilgiu reikia pripažinti, kad kai kurie mokėjimo paslaugų naudotojai taip pat gali tinkamai įvertinti „sukčiavimo riziką ir imtis atitinkamų apsaugos priemonių“ (žr. Direktyvos 73 konstatuojamąją dalį), o su teiginiu, kad būtent paslaugų teikėjui naudingiausia naudotis „mokėjimo priemone“ negalima sutikti tuomet, kai pagal šią priemonę reikalingas neišvengiamai brangesnis (ir daugiau laiko reikalaujantis) jo darbuotojų dalyvavimas vykdant šiuos nurodymus.
- 31 Vis dėlto gali būti ir taip, kad Sąjungos teisės aktų leidėjas sąmoningai nustatė neproporcingą atsakomybę už paslaugų teikėjo kontroliuojamą riziką, siekdamas privalomo tikslo – „skatinti išleisti saugesnes priemones“ (o kaip įtvirtinta 2007 lapkričio 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos Nr. 2007/64/EB 34 konstatuojamojoje dalyje, tai yra vienas iš šios direktyvos tikslų).
- 32 Jei būtų laikomasi nuomonės, kad 73 straipsnio 1 dalis nebuvo skirta (ir netaikoma) tokiems atvejams, kokie nagrinėjami šioje byloje, tačiau į bylą įstojusių šalių atsakomybė turi būti vertinama pagal nacionalinę teisę, visų pirma vienos ar abiejų šalių atsakomybė už operacija padarytą žalą nustatoma atsižvelgiant į teismo atliktą tokios šalies ar šalių konkrečių veiksmų vertinimą.
- F.3. Antrasis prejudicinis klausimas: nedelsiamo grąžinimo sąlygos ir jų pakeitimas*
- 33 73 straipsnio 1 dalies pirmoje dalyje įtvirtinta civilinė atsakomybė už nuostolius, patirtus dėl neautorizuotos operacijos. Tačiau šioje nuostatoje taip pat numatyta arba laikoma, jog minėtose nuostatose (t. y. 72 straipsnyje) nustatyta, kad (nepažeidžiant 71 straipsnio ir esant pagrįstų įtarimų sukčiavimu) tam, kad paslaugos teikėjas būtų įpareigotas nedelsiant grąžinti mokėtojui lėšas, *pastarajam tenka tik pareiga pranešti apie tai, kad mokėjimo operacija nėra autorizuota (ar apie turimus įtarimus)*, tačiau jam nenustatyta pareiga tai įrodyti.
- 34 Atsižvelgiant į tokį teisinį reguliavimą, kyla klausimas, ar, jei taisyklė dėl civilinės atsakomybės už nuostolius dėl neautorizuotos operacijos vykdymo (kai mokėjimo paslaugų teikėjas privalo atlyginti mokėtojo patirtus nuostolius) toliau taikoma be pakeitimų, taisyklė (taip pat įtvirtinta 73 straipsnio 1 dalyje), pagal kurią prievolė

grąžinti lėšas atsiranda *nedelsiant* (tačiau netrukdant vėliau įrodyti mokėtojo sukčiavimo, tyčios ar didelio aplaidumo – *solve et repete*). mokėtojui vos pranešus (pareiškus įtarimą) apie neautorizuotą mokėjimo operaciją, netaikoma dėl to, kad šalių susitarimu netaikomos 72 straipsnyje įtvirtintos taisyklės dėl įrodinėjimo pareigos (kaip tai leidžiama pagal 61 straipsnio 1 dalį).

- 35 Taigi kyla klausimas, ar, nepaisant to, kad 61 straipsnio 1 dalyje nėra jokios nuorodos į 73 straipsnį, ta aplinkybė, kad 72 straipsnyje nustatytos įrodinėjimo pareigos taisyklės netaikomos, reiškia, kad mokėjimo paslaugų teikėjas privalo nedelsdamas grąžinti mokėtojui lėšas tik tuo atveju, jei (nedarant poveikio 71 straipsnio nuostatomis ir esant pagrįstų įtarimų sukčiavimu) mokėtojas *pirmiausia* pateikia įrodymų, kad operacijos autentiškumas nebuvo patvirtintas ir kad jis neautorizavo operacijos, jeigu, kai 72 straipsnis netaikomas, pagal tokiu atveju taikomą procedūrą (remiantis kita galiojančia teisės aktu ar sutarties nuostata) įrodinėjimo pareiga tenka mokėtojui.

F.4. Trečiasis prejudicinis klausimas: sutartinis paslaugų teikėjo atsakomybės apribojimas

- 36 Antrasis atsakovės pateiktas klausimas dėl nukrypimo nuo 73 straipsnio 1 dalyje numatytos procedūros, šalims susitarus netaikyti 74 straipsnio, reiškia teiginį, kad 61 straipsnio 1 dalyje įtvirtinta taisyklė leidžia ne tik netaikyti minėtos nuostatos, bet ir sutartimi nustatyti *didesnę* mokėtojo *atsakomybę* vietoj nebetaikomos Direktyvoje įtvirtintos atsakomybės.
- 37 Iš tiesų, pažodžiui skaitant 61 straipsnio 1 dalies formuluotę, joje numatyta tik tai, kad naudotojas ir mokėjimo paslaugų teikėjas gali susitarti „visai ar iš dalies netaikyti“ 74 straipsnio. Atsižvelgiant į tai, būtų galima teigti, kad pagal šią nuostatą šalims leidžiama netaikyti tik tų taisyklių (išdėstytų 74 straipsnyje), kuriomis nustatoma mokėtojo atsakomybė, kartu išlaikant likusią procedūros dalį, o tai reiškia, kad pagal šią nuostatą šalims leidžiama tik susitarti *mokėtojo naudai* (visiškai ar iš dalies panaikinant teisinį jo atsakomybės šaltinį). Pavyzdžiui, remiantis šiuo aiškinimu, 61 straipsnio 1 dalis suteiktų pagrindą sutartimi panaikinti mokėtojo pareigą atlyginti nuostolius iki 50 EUR (pagal 74 straipsnio 1 dalį), bet nebūtų leidžiama nuostata, pagal kurią ši suma būtų padidinta iki 500 EUR.
- 38 Kaip nurodyta įžanginėse Direktyvos konstatuojamosiose dalyse, Direktyva naudotojams (visų pirma vartotojams) suteikiama didelė apsauga. Vis dėlto būtent dėl šios priežasties taip aiškinant 61 straipsnio 1 dalį iškyla prieštaravimų. Jei 74 straipsnio galima netaikyti tik mokėtojo *naudai*, 61 straipsnio 1 dalyje nėra jokio pagrindo numatyti, kad susitarimas netaikyti 74 straipsnio įmanomas tik tuomet, „kai mokėjimo paslaugų vartotojas nėra vartotojas“. Nėra jokios priežasties drausti sutartinę išimtį, jei tik ji gali būti naudinga vartotojui.
- 39 Ši išvada, jei siejama su Direktyvos 53 ir 73 konstatuojamosiomis dalimis, leidžia manyti, kad šalys gali *sugriežtinti* mokėtojo atsakomybę už neautorizuotas

mokėjimo operacijas, jeigu mokėtojas nėra vartotojas, ir taip apriboti 73 straipsnio 1 dalyje numatytą paslaugų teikėjo atsakomybę.

G. Direktyvos nuostatų ir taikytinų nacionalinės teisės aktų tarpusavio ryšys

- 40 Direktyvos nuostatas su taikytiniais nacionalinės teisės aktais sieja tiesioginis ryšys, nes minėti aktai įtvirtinti 2018 m. lapkričio 12 d. Dekrete įstatyme Nr. 91/2018, kuriuo į nacionalinę teisę perkelta Direktyva (ES) 2015/2366.
- 41 Siekiant teisingai išspręsti ginčą, reikia išaiškinti Dekreto įstatymo Nr. 91/2018 114 straipsnio 1 ir 2 dalis, kuriose pakartojamos Direktyvos 73 straipsnio nuostatos, kad būtų galima nustatyti, ar jose įtvirtintos taisyklės taikytinos šalių nustatytai procedūrai. Tik teisingas (ir vienodas) Direktyvos aiškinimas leis teisingai išspręsti ginčą.

Portas, 2021 m. vasario 5 d.

Teisėjas

DARBINIS VERTINIMAS